

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
1 van 9

Aantal bijlagen

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Via : de Secretaris-generaal
Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Risico-analyse Irak d.d. 5 december 2002

1. Inleiding

In verband met een dreigend militair ingrijpen in Irak heeft de AIVD op 17 september jl. een algemene dreigingsanalyse uitgebracht (kenmerk 1890890/01). In verband met de mogelijkheid van Nederlandse deelname aan een dergelijk ingrijpen is op 25 november jl. een risico-analyse uitgebracht waarin de gevolgen van een Nederlandse bijdrage centraal stonden (kenmerk 1920260/01).

De voortgaande ontwikkelingen maken actualisering van de genoemde analyses noodzakelijk. Op basis van de actuele informatiepositie komt de AIVD thans tot de volgende risico-inschatting voor de Nederlandse nationale veiligheid:

2. De Iraakse gemeenschap in Nederland

2.1. Algemeen

De Iraakse gemeenschap in Nederland is de afgelopen jaren gegroeid van 8.000 in 1995 tot ongeveer 40.000 in 2002. Dit betreft alleen Irakezen die een verblijfsstatus hebben dan wel de Nederlandse nationaliteit hebben gekregen. Behalve deze geregistreerde Irakezen bevindt een onbekend aantal Irakezen zich illegaal in Nederland. De Irakezen wonen verspreid over Nederland, met concentraties in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Arnhem, Delft en Almere.

Terwijl in Irak tweederde van de bevolking bestaat uit Shi'ietische moslims, bestaat de Iraakse gemeenschap in Nederland voor het overgrote deel uit Soennitische moslims. Opvallend is verder dat de Koerden in Irak twintig procent van de bevolking vormen, terwijl in Nederland zestig procent van de Irakezen Koerd is. Hoewel het opleidingsniveau van de Irakezen in Nederland redelijk te noemen is, is hun arbeidsmarktpositie slecht. Dit leidt ertoe dat Irakezen minder goed geïntegreerd zijn in de Nederlandse samenleving, hetgeen een voedingsbodem kan zijn voor andere negatieve sentimenten.

Ook de taalbeheersing en leefsituatie van de Irakezen in Nederland laat te wensen over. Slechts de helft van de Irakezen is de Nederlandse taal machtig. Vergeleken met andere allochtone gemeenschappen hebben de Irakezen het minst contact

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
2 van 9

met autochtone Nederlanders. Ook dit belemmert de integratie van Irakezen in de Nederlandse samenleving.

Negentig procent van de Irakezen in Nederland behoort tot de 'eerste generatie', dat wil zeggen dat ze in Irak geboren zijn. Vergeleken met allochtonen van de tweede of derde generatie zal de band met hun vaderland relatief sterk zijn en daarmee ook hun gevoeligheid voor wat er in Irak gebeurt.

Veel in Nederland verblijvende Irakezen hebben nog familie, vrienden en bekenden in Irak. Bij een militaire interventie in Irak zal de zorg om hun veiligheid onder de in Nederland verblijvende Irakezen sterk toenemen. Ten tijde van de Golfoorlog in 1991 leidde dit tot de organisatie van demonstraties om aandacht te vragen voor het lijden van de Iraakse bevolking en tot fondsenwerving om de Iraakse bevolking te helpen met bijvoorbeeld voedsel en medicijnen.

Het overgrote deel van de Iraakse gemeenschap in Nederland bestaat uit Irakezen die hun land zijn ontvlucht vanwege de politieke, maatschappelijke of economische situatie. Slechts weinig in Nederland woonachtige Irakezen koesteren sympathie voor Saddam Hussein. Steunbetuigingen aan het adres van Saddam Hussein zijn dan dan ook niet te verwachten.

Indien een militaire interventie tot aanzienlijke aantallen burgerslachtoffers leidt, kan deze zorg mogelijk omslaan in onrust en vormen van protest. Naar verwachting zullen dergelijke demonstraties een vreedzaam karakter kennen, hoewel nooit valt uit te sluiten dat individuen of groepen overgaan tot meer militante vormen van protest. Ervaringen in het verleden (Golfoorlog) laten zien dat de aard en omvang van dergelijke reacties in de Iraakse gemeenschap in Nederland meevallen.

In samenwerking met onder andere de politie tracht de AIVD spanningen binnen de Iraakse gemeenschap (alsmede andere allochtone gemeenschappen) tijdig te signaleren.

2.2. De Iraakse oppositie

Over de aanwezigheid en activiteiten van de Iraakse oppositie in Nederland heeft de AIVD op 8 augustus jl. een aparte notitie gepresenteerd (kenmerk 1874762/01). Hierin is aandacht gevraagd voor de risico's en gevolgen van de aanwezigheid van diverse Iraakse opposanten in Nederland. Indien een campagne om *regime change* in Irak te bewerkstelligen realiteit wordt, zal een deel van deze opposanten daarbij mogelijk actief betrokken worden.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
3 van 9

3. Gevolgen voor Nederland en Nederlandse belangen

3.1. Algemeen

De inschatting van de gevolgen van een militair ingrijpen in Irak voor de Nederlandse nationale veiligheid is in de eerste plaats afhankelijk van de vraag of een militair ingrijpen in Irak plaats vindt met een nieuw en expliciet mandaat van de VN-Veiligheidsraad of dat de Verenigde Staten samen met enkele bondgenoten besluiten om op basis van resolutie 1441 in te grijpen. In het eerste geval zal het ingrijpen een sterkere juridische basis en een bredere internationale steun hebben, hetgeen van invloed zal zijn op de reacties in zowel het Midden-Oosten als in Nederland.

De risico-inschatting hangt verder nauw samen met de aard en omvang van de Nederlandse bijdrage aan het militair ingrijpen. De actieve deelname van Nederlandse strijdkrachten (bijv. luchtmobiele brigade of gevechtsvliegtuigen, maar met name de inzet van grondtroepen), zal tot grotere veiligheidsrisico's leiden dan de levering van patriots of het ter beschikking stellen van logistieke faciliteiten in Nederland.

Ook de wijze waarop Arabische media zullen reageren op een aanval op Irak zal voor een belangrijk deel de reacties van de bevolking in de betreffende landen bepalen, alsmede van invloed zijn op de Arabische en islamitische gemeenschappen in Nederland.

3.2. Iraanse gemeenschap en Mujahedin-e Khalq (MKO)

De Iraniërs in Nederland zullen er over het algemeen niet rouwig om zijn, wanneer het regime van de oude vijand Saddam Hussein ten val wordt gebracht. Weliswaar zal mogelijk een (klein) deel van de Iraanse gemeenschap hier te lande de Iraanse opvatting over Amerikaanse invloed in de regio delen, maar dat zal naar verwachting niet leiden tot excessen.

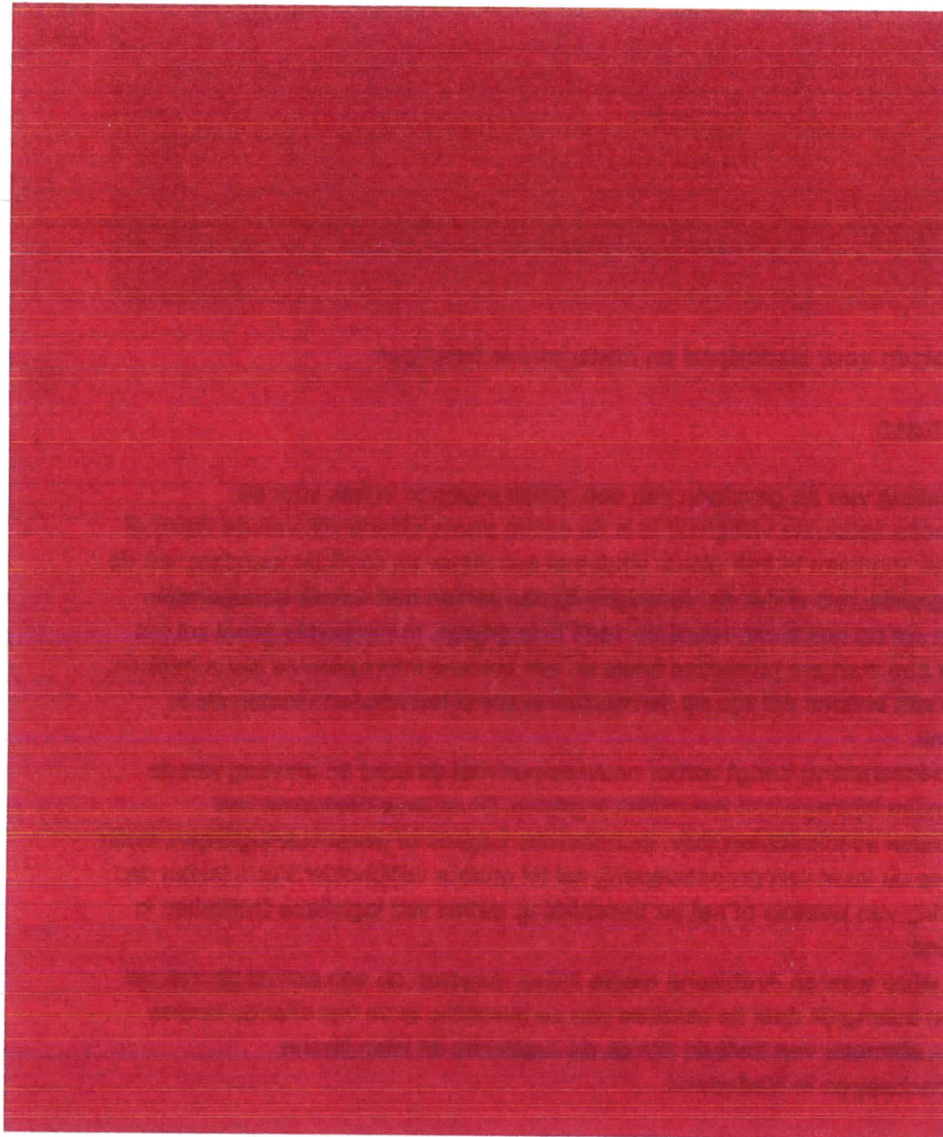

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
4 van 9

Indien Nederlandse troepen in Irak worden ingezet dan bestaat de kans op een confrontatie met leden van de MKO. Een treffen tussen Nederlandse troepen en de MKO kan repercussies hebben in Nederland, waar zich enkele tientallen leden en sympathisanten van de MKO bevinden.

3.3. Turkse en Turks-Koerdische gemeenschap

Het grootste deel van de Turkse gemeenschap in Nederland zal zich naar alle waarschijnlijkheid conformeren aan het standpunt van de Turkse regering. Deze heeft reeds militaire faciliteiten beschikbaar gesteld en er zijn geen signalen dat de

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
5 van 9

nieuwe Turkse regering daar anders over zal beslissen. Er zijn nog geen signalen dat Turken in Nederland zich actief zullen manifesteren.

Er moet rekening mee worden gehouden dat Turkije bij een aanval op Irak (een deel van) noord-Irak zal bezetten. Dit kan tot onrust leiden binnen de Turks-Koerdische gemeenschap in Nederland (20-30% van de 320.000 Turken), met name wanneer het Turkse leger zal proberen om KADEK (de voormalige PKK) uit te schakelen.

Indien Nederlandse troepen worden ingezet in noord-Irak dan bestaat de kans dat Nederlandse troepen betrokken raken bij het (Turks-)Koerdische conflict. Dit heeft implicaties voor de situatie in Nederland, aangezien een groot deel van de Iraakse gemeenschap in Nederland (60% van de 40.000 Iraakezen) van Koerdische afkomst is.

3.4. Israelische en Joodse gemeenschap

Een oorlog tegen Irak kan uitstraling hebben op het conflict tussen Israel en Palestijnen en kan in de publieke discussie met elkaar in verband worden gebracht. Dat geldt ook als Israel niet bij de oorlog is betrokken. Het voortduren van het conflict tussen Israel en de Palestijnen is afdoende voor een mogelijke relevantie van dit aspect.

De kans dat Israel een eventuele aanval door Irak zal vergelden, is aanzienlijk groter dan ten tijde van de vorige Golfoorlog. De Arabische bondgenoten van de Verenigde Staten zullen zich in dat geval in een buitengewoon moeilijke positie gebracht zien. Het zwartste scenario is een spiraal van geweld, die zich verder uitbreidt naar andere landen in het Midden-Oosten.

Indien Israel bij het conflict betrokken raakt zullen de veiligheidsrisico's verder toenemen. Met name radicale moslims zullen een aanval op Irak zien als een aanval op de islam en beschouwen als een bevestiging van de door hen zo verfoeide bemoeienis van de VS in het Midden-Oosten. Betrokkenheid van Israel bij het conflict zal de verhoudingen extra op scherp zetten. Met name dient rekening gehouden te worden met reacties van meer radicale elementen in de Joodse gemeenschap en met een radicalisering van de verhoudingen tussen radicale moslims en radicale Joden. Indien Israel betrokken raakt dan brengt dit extra risico's mee voor bekende Israelische en Joodse objecten in Nederland (Israelische ambassade, luchtvaartmaatschappijen, synagogen).

3.5. Marokkaanse gemeenschap

Binnen de Marokkaanse gemeenschap in Nederland bevindt zich een deel van met name jonge Marokkanen die bereid zijn geweld te gebruiken als protest tegen Amerikaanse inmenging in Arabische landen, in dit geval Irak. Er zijn geen indicaties dat deze bereidheid zal resulteren in aanslagen, maar er dient wel rekening mee te worden gehouden dat deze groep Marokkanen zich zal aansluiten

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
6 van 9

bij demonstraties en daar geweld zal aanwenden of trachten uit te lokken. Dit risico neemt toe indien Nederland actief aan een aanval op Irak deelneemt. De recente ontwikkelingen rondom de Arabisch-Europese Liga van Dyab Abou Jahjah in België kunnen een stimulerende werking hebben op de actiebereidheid van jonge Marokkanen in Nederland.

3.6. (Extreem) links

Politiek en activistisch "links Nederland" heeft zich de afgelopen maanden reeds expliciet tegen een aanval op Irak gekeerd. Sinds enige tijd is het "Platform tegen de Nieuwe Oorlog" actief. Dit betreft een conglomeraat van organisaties uit alle hoeken van de samenleving, met name uit de meer radicaal-linkse hoek. Men heeft zich tot op heden beperkt tot fakkel- en vredeswakes en het opstellen van een petitie ("Geen militaire actie tegen Irak"). Op zaterdag 27 oktober jl. heeft het genoemde platform in Amsterdam een grootse demonstratie gehouden onder het motto "Geen oorlog in Irak". Aan deze demonstratie namen 5.000 demonstranten deel. Met name "links Nederland" was naar Amsterdam gekomen (Socialistische Partij, GroenLinks, autonomen, leden van vredesbewegingen), aangevuld met enkele Marokkaanse jongeren. Onder de demonstranten bevonden zich opvallend weinig mensen van Iraakse of Koerdische afkomst.

Tot nu toe hebben de protesten een vreedzaam karakter. Indien de aanval op Irak daadwerkelijk wordt ingezet, zal het protest van activisten een militanter karakter krijgen. Men heeft reeds plannen voorbereid om bijvoorbeeld te gaan demonstreren bij de Amerikaanse ambassade in Den Haag. Voor een deel van de linkse activisten zal Nederlandse betrokkenheid bij een aanval op Irak aanleiding zijn voor het gebruik van (licht) geweld. Hiertoe zullen meer mensen zich aangezet voelen dan in de situatie waarbij Nederland niet actief deelneemt.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
7 van 9

3.7. Extreem-rechts

Het extreem rechtse milieu in Nederland staat ambivalent tegenover een eventueel ingrijpen in Irak. Het merendeel van de Nederlandse rechts-extremisten wordt gedreven door een afkeer van vreemdelingen en dan met name moslims. Objecten met een islamitische symboolfunctie en individuele moslims zijn na de aanslagen in de VS op 11 september 2001 het doelwit geweest van bedreigingen, bekladdingen, vernielingen en brandaanslagen. Onder de daders bevonden zich enkele extreem rechts-georiënteerde personen.

Binnen extreem-rechtse kringen in Nederland wordt door enkele personen gesympathiseerd met het Iraakse bewind. Nederlandse betrokkenheid bij een eventuele oorlog in Irak kan opnieuw leiden tot de situatie dat personen uit het extreem rechtse milieu op actieve wijze stemming trachten te maken tegen moslims in Nederland en via protestacties de verhoudingen tussen allochtonen en autochtonen te verstoren.

Enkele prominenten binnen de Nederlandse Volks-Unie (NVU) koesteren niet zozeer een diepe haat tegen allochtonen, als wel tegen de Verenigde Staten, Israël en joden. De AIVD heeft vernomen dat de NVU in het geval van een Amerikaanse aanval op Irak een protestbetoging zal houden. Niet valt uit te sluiten dat neonazi's die actief zijn in de onlangs heropgerichte Anti-Zionistische Beweging (AZB), zullen trachten aansluiting te vinden bij anti-joodse en anti-Amerikaanse protestacties.

4. Dreiging terroristische aanslagen

Conflicten in de Golfregio hebben in het verleden niet geleid tot terroristische aanslagen. De huidige situatie is echter niet helemaal te vergelijken met bijvoorbeeld de Golfoorlog (1991), waarbij het de internationale coalitie ging om het bevrijden van Kuwait en de positie van Saddam Hussein nimmer echt in gevaar is geweest. Een militaire interventie in Irak is dit keer expliciet gericht tegen het regime van Saddam Hussein en gerelateerd aan de strijd tegen het terrorisme. Niettemin zijn er tot op heden geen overtuigende aanwijzingen gevonden die zouden wijzen in de richting van ondersteuning van (bijvoorbeeld) het Al Qa'ida-netwerk door het Iraakse bewind.

Door deskundigen wordt er vaak op gewezen dat Saddam Hussein tot alles in staat moet worden geacht indien hij in het nauw gedreven zou worden.

[REDACTED]. De AIVD gaat ervan uit dat Irak beschikt over de kennis en middelen om NBC-terrorisme aan te wenden, maar ten aanzien van de intenties van het Iraakse regime bestaan geen concrete aanwijzingen.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
8 van 9

Hoewel er geen concrete aanwijzingen zijn dat er banden bestaan tussen het Iraakse regime en terroristische organisaties als Al Qa'ida, valt een dergelijke relatie niet geheel uit te sluiten. Al Qa'ida gebruikt de westerse inmenging in de Arabische wereld als argument om terroristische activiteiten te ontplooiën. Het valt niet uit te sluiten dat Al Qa'ida, of daaraan gerelateerde groeperingen, het plegen van aanslagen zullen gebruiken om extra verwarring en onrust te zaaien of om bijvoorbeeld Nederland te bewegen de militaire bijdrage te staken. In dat licht wordt opgemerkt dat Al Qa'ida de aanslag op Bali in rechtstreeks verband heeft gebracht met de Australische deelname aan de acties in Afghanistan.

5. Irak en massavernietigingswapens

Er zijn aanwijzingen dat Irak beschikt over massavernietigingswapens en dat het land ook in staat is om deze in te zetten. Over het algemeen wordt ervan uitgegaan dat het Iraakse regime in ieder geval de intentie heeft om deze wapens te gebruiken, met name wanneer het voortbestaan van het regime in gevaar is

Behalve buurlanden en de Iraakse bevolking (met name de Koerden in het noorden en de Shi'ieten in het zuiden) lopen ook de geallieerde deelnemers aan een aanval op Irak het risico dat het Iraakse regime deze wapens tegen hen zal inzetten.

6. Vluchtelingenstroom

Een oorlog in Irak zal een grote vluchtelingenstroom op gang brengen. Voor de opvang van deze vluchtelingen zijn in de regio (Turkije, Iran, Jordanië) reeds voorbereidingen getroffen.

Na een eventuele val van het bewind van Saddam Hussein is het te verwachten dat personen die een belangrijke rol hebben gespeeld binnen het regime van Hussein, naar het buitenland zullen vluchten (zoals militairen en medewerkers van de geheime diensten). Het is niet uit te sluiten dat genoemde personen ook naar Nederland uitwijken en hierbij gebruik zullen maken van mensensmokkelaars. Van de *Mukhabarat*, de Iraakse inlichtingendienst, is bekend dat zij een beroep doet op mensensmokkelaars om medewerkers naar Nederland te smokkelen. Gezien de slechte mensenrechtensituatie in Irak is het aannemelijk dat een deel van de vluchtende Irakezen misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden gepleegd hebben.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad
9 van 9

7. Dreiging richting personen en objecten

Een afschrift van deze notitie is verzonden aan de voorzitter en leden van het CVIN.

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 5 december 2002

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst